

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 14. svečana 1861.

List 4.

Mati si moja — Marija.

Mati si moja, Devica Marija!
 Za te, Cvetlica, serce mi gori.
 Mati moja mi ostani,
 V svoj' ljubezni me ohrani.
 Slavo če tvojo tud pekel spodbija.
 Duša te moja nebeško casti:
 Mati si moja.

Kaj bi brez tebe, o Zvezdica mila?
 Kje bi vtolažil si svete želje?
 Ti Marija si bogata.
 Ti si mati moja zlata.
 Ti si za mene Boga porodila;
 V Bogu in v tebi miruje serce:
 Mati si moja.

Solčni obraz če ti v mene oberneš,
 Milo pogleda me tvoje oko.
 Sladka si, o Mati moja!
 Blagodušna milost tvoja.
 Vse, vse britkosti od mene odverneš.
 Bog mi je mili, pri sercu sladko;
 Mati si moja.

Angelci božji ti pevajo slavo.
 Ljudstva časte te ponižno z menoj.
 Sej si mati ljuba, sveta.
 In za blagor vsih uneta.
 Še mi pomagaj v nebeško širjavo.
 Večno Boga tam častiti s teboj;
 Mati si moja.

Marešič.

J E Z U S T V I,

po Božjim usmiljenji in po milosti apostolskiga sedeža

škof ljubljanski.

dohtar svetiga pisma,

vsem vernim po škofu zveličanje in blagoslov v Gospodu!

„Nimamo tukaj obstoječiga mesta, temuč pribodnjiga išemo“ (Hebr. 13, 14.), nebeškiga Jeruzalema namreč, kateri „ne potrebuje ne solca ne lune, de bi svetila v njem: zakaj veličanstvo Božje ga razsvetljuje, in njegovo sveto je Jagnje,“ Gospod Jezus Kristus, „kateri je bil umorjen v naše odrešenje, in nas je Bogu odrešil s svojo kervjo iz sleherniga rodú in jezika in ljudstva in naroda, in nas je storil našimu Bogu kraljestvo in duhovne (Skriv. razod. 21, 23: 5, 9, 10.), kateri darujejo duhovne darove, sveto življenje namreč, katero je Bogu dopadljivo in je vredno večniga zveličanja in nebeškiga veselja, katero je Bog pripravil njim, kateri ga ljubijo po milosti našiga Gospoda Jezusa Kristusa. Popotniki smo tedaj tukaj na zemlji, ker ne moremo zmiram tukaj

biti, temuč moramo poprej ali poznej, če tudi ne radi, zapustiti sedanje minljivo in trohljivo prebivališče; le popotniki smo tudi zato, ker popotvamo proti večnimu neminljivimu prebivališču, kjer „bo sam Bog z nami, in bo obrisal vse solze od naših oči.“ (Skriv. razod. 21, 4.)

Popotniku je vedno pred očmi tisti kraj, kamor se je namenil. Če tudi malo časa kje počiva, de se poživi z jedjo in pijačo, in de pokrepča trudne ude s spanjem; to vselej samo zato dela, de more tolikanj gotovsi tje priti, kamor so vse njegove želje obrnjene. Z veseljem sicer ogleduje lepe kraje, umetno narejene reči, ktere popotvaje nahaja; vender se nikdar pri njih toliko ne mudí, de bi pozabil dalje popotvati. Desiravno ga marsiktera reč silno mika, desiravno bi si marsiktero reč silno rad prilastil, vender ne bo nikdar toliko reči sabo jemal, de bi bil zavoljo njih zadrževan v daljim popotvanji. Tako mora tudi naše življenje biti na tem svetu, ljubi moji verni! in zmiram moramo v spominu imeti besede sv. Pavla: „Bratje! čas je kratek; tedaj naj bodo tudi kateri imajo žene, kakor bi jih ne imeli; in kateri jokajo, kakor de bi ne jokali; in kateri se veselje, kakor bi se ne veselili; in kateri kupujejo, kakor bi ne imeli; in kateri vživajo ta svet, kakor bi ga ne vživali; ker podoba tega sveta prejde“ (1. Kor. 7, 29—31.) Kdor svoje serce navezuje na katero koli posvetno reč, hoče posvetno reč obdržati, hoče v posvetni reči srečen biti; ne more tedaj hrepeneti po nebesih, ne more pa tudi nikoli popolnoma srečen biti, ker je v vednim strahu, de bi ne zgubil posvetne reči, in, ker jo vender poprej ali poznej tudi res zgubi, se poslednjič ne more ubraniti grenkim solzam. „Kdor svet ljubi,“ pravi sv. Avgustin, „ne more Boga ljubiti, ker ima polno roko. Bog mu pravi: Derži kar ti ponujam. Noče pa izpustiti, kar terdo derži, torej ne more prijeti, kar se mu ponuja. Ne rečem, de bi ne smel celó nič imeti; le roka, s katero se Bogá derži, se ne smé opoverati s časnim blagom. Ljubezen, s katero teči k Bogu, in s katero se derži njega, kateri te je vstvaril, naj ne tiči pri minljivih rečeh.“

Nihče ni na enkrat popolnoma. Kdor hoče velike bremena nositi, mora poprej majhne bremena nositi, de si takó moč uterduje. Kdor se ne more zderžati majhniga veselja, se gotovo ne bo zderžal, ko ga bo mesena poželjivost z vso silo mikala razveseljevati se; vender pa stoji prevelikrat vrednost vsiga življenja na tem, de človek v tacih hudih skušnjavah sam sebe premaga. Torej piše sv. Pavel: „Vsak, kateri se na premaganje skuša, se vsiga zderži: in oni sicer, de strohljivo krono prejmejo, mi pa nestrohljivo. Jest tedaj tako tečem, ne kakor nepremišljeno, ne tako bojujem, ne kakor de bi po vetru mahal; ampak tarem svoje telo, in ga v sužnost devam, de, ko druge učim, sam ne bom zaveržen.“ (1. Kor. 9, 25—27.) Sveti apostelj, kateri je smel reči: „Menim pa, de imam

tudi jest Božjiga Duha" (1. Kor. 7, 40.), tare svoje meso in priserčno kliče: „Jez nesrečin človek! kdo me bo rešil od telesa te smerti?“ ker je dobro vedil, da v našem telesu nič dobrega ne prebiva. Kteri meseno živé, v njih udih delajo grešne strasti, ktere smerti sad obrodé. Imamo sicer dopadajenje nad Božjo postavo po notranjim človeku; čutimo pa drugo postavo v svojih udih, ktera se bojuje zoper postavo našiga duha, ktera nas deva v sužnost pod postavo greha (Rim. 7.) Torej posnemajmo vsi zgled sv. Pavla in terimo svoje telo, da bo duh otet ob dnevu Gospoda našiga Jezusa Kristusa (1. Kor. 5, 4.), kteri bo vsakimu povernil po delih, ktere je delal v dnevih svojiga mesá. „Tvoje meso,“ pravi sv. Avgustin, „ima svoje posvetne želje. Pravica ti je dana krotiti jih. Naj te gospoduje tvoj Višji (Bog), da premoreš voditi svojiga podložniga. Pod tabo je tvoje meso, nad tabo je tvoj Bog; ako hočeš, da ti bo tvoje meso pokorno, skerbi, da boš Bogu služil. Oblast čez nižjiga imaš le od Višjiga. Hlapec si in hlapca imaš, ali oba sta hlapca Gospod Bogá. V vsih rečeh ne moreš premagati svojiga hlapca, to pa premoreš: ne dovoli svojimu poželjivimu mesu nepripušenih reči, in, da to lože storiš, zderžuj se sem ter tje tudi dopuštenih reči. Kdor se zderžuje meseniga poželenja, si pridobiva duhovno veselje.“ To je namen svetiga posta, kteriga nam sveta cerkev zapoveduje po zgledu Jezusa Kristusa. Ako si v jedi in pijači, kolikor je prav, pritergujemo, dobiva naš duh večí moč, ktere potrebujemo na poti proti nebeški domaćii. Zatorej je rekel Jezus skušnjavcu: „Človek ne živi le od kruha, ampak od vsake besede, ktera pride iz ust Božjih (Mat. 4, 4.) Kristus, v kterim se je prikazala Beseda, ktera je bila v začetku pri Bogu in ktera je bila sama Bog, in po kteri je vse storjeno, in ktera vsaciga človeka razsvetljuje, ker je luč svetá, — Kristus, v kterim se je prikazala včlovečena Beseda, in kteri je bil nam enako skušan razum greha, se je pred začetkam svojiga odrešenja postil štirideset dni, in je po tem postu zmagal skušnjavca. Ta post in zmaga ni le delo odrešenja Jezusa Kristusa, ampak nam je tudi v zgled, kako se mi vdeležujmo njegoviga odrešenja. Brez našiga zasluženja nas je Bog vsvaril; pa ne samo brez našiga zasluženja, še celó ko smo bili še grešniki in tedaj sovražniki Božji, je Kristus umerl za nas, da smo zadobili spravo z Bogam (Rim. 5, 8. 11.) Ali té sprave z Bogam se mora slehern sam vdeležiti, nar perva s tem, da se po svetim kerstu sprejme v Kristusovo cerkev, in da tako postane ud skrivnostniga telesa Kristusoviga, potlej pa s tem, da se popolnoma navzame Kristusoviga duhá in da (zunaj tistih del, ktere je Kristus delal kakor Bog,) po njegovih ukih in zgledih neprenehama obravnava vse svoje djanje in nehanje kolikor le more zvesto po darch, ktere je prejel od Boga. Ko se je bil dal Jezus Janezu kerstiti in je bil pričel svoje odrešenje, je bilo perva njegovo delo post, ravno nasproti poželjivosti prvih staršev v raji. Ker so bili ti nezderžni, so zgubili perva nedolžnost in pravičnost in so zaslužili smert in ž njo mnogotere reve: zdravilo zoper to nadlogo je bila zderžnost. Če nas tedaj žene duh Kristusov, kteri je tudi njega gnal v pušavo k postu, in če se pe zapovedi njegove svete cerkve zderžujemo pripušenih reči, to je, če se postimo, se s to zderžnostjo vnovič vdeležujemo Kristusoviga odrešenja. Sej se moramo bojevati vse svoje žive dni zoper poželjivost, ktera v nas prebiva, vse naše žive dni nas skušata svet in hudobni duh, nikdar ne smemo reči, da smo brez vsiga greha; torej se moramo tudi neprenehama vaditi v zderžnosti, vedno moramo tako rekoč pozabljati, kar smo že dosegli, in si z vso močjo prizadevati za višji popolnamost. Kdor se pelja dereči vodi nasproti, ne sme nikdar prene-

hati z veslanjem. Cerkev je tadaj zapovedala, nektere dni v letu postiti se, da podpéra našo slabost, in da nas toliko slovesniši opominja, kako sveta dolžnost in silna potreba nam je zderževati se.

Nobena jed, ktera se vživa v imenu Jezusovim, to je, s hvaležnostjo do Boga, ni grešna. Vse, kar je Bog vsvaril, je čisto; Bog je v začetku naredil človeka gospodarja vse zemlje in vsih stvari na zemlji; greh pa nas je storil sužnje pozemeljskih, minljivih stvari, in nas je ž njimi vred podvergel nečimernosti. Zavoljo Kristusoviga odrešenja je človeku mogoče, iz té nesrečne sužnosti spraviti se in zopet doseči prostost, ktero imajo Božji otroci. Vse daritve stare zaveze so se pričele in so bile zapovedane nekoliko tudi zato, da so to prostost naznanjale in pa pospeševale. Človek je mogel nekaj svojiga premoženja Bogu posvetiti in na altarji sežgati, in s tem prav očitno pokazati, da se Bogu popolnoma daruje. Natorni človek ima prerad svoje premoženje; če ga je tedaj nekoliko obrnil v čast Božjo, je s tem razodel veliko zatajevanje samiga sebe, in pokazal je, da svobodno gospoduje nad pozemeljskimi rečmi. Kolikor več je kdo daroval, toliko očitniši je kazal, da samiga sebe zatajuje, in da ima duhovno prostost. Abraham je bil pripravljen, darovati svojiga sina Izaka, dediča Božjih obljub; in razodel je s tem nar večí zatajevanje samiga sebe, torej nar večí duhovno prostost, in tedaj nar gorečniši ljubezen do Boga. S tem djanjem je v resnici zaslužil, da se v svetim pismu imenuje oče vsih, kteri so opravičeni po veri v Jezusa Kristusa. Daritve stare zaveze so bile ojtrejji post, kakor post, kteriga so si pervi kristjani radovoljno nakladali, in kteriga sveta cerkev v poznejših časih zapoveduje. Stara zaveza je bila le priprava in predpoda nove zaveze, ktero je Kristus z Bogam sklenil; torej je bila v mnogoterih naredbah ojtrejji, in za mesene ljudi namenjena. Jezus je s svojo smertjo na križu pokazal nar večí pokoršino do nebeškiga Očeta, in s to pokoršino je prestvaril vse, kteri po svetih zakramentih in z živo vero njegovi udje postanejo, iz grešnikov sveto, Bogu dopadljivo ljudstvo. Po svojim vnebohodu je razlil čez svoje perva učence in po učencih čez vse verne na vse prihodnje čase svetiga Duha, kteri je učence in vse druge verne rešil iz sužnosti hudobniga duha in mertve čerke, in jih je pre naredil v otroke živiga Boga. Zato so nehale v novi zavezi pozemeljske daritve (darovali so namreč v stari zavezi živali in poljske pridelke), in stopile so na njih mesto duhovne daritve. Poterto in ponižano serce je Bogu dopadljiv dar. Že v stari zavezi govori Bog po preroku: „Ko bi bil lačen, bi ti ne pravil; moj je namreč svet, in kar ga napolnuje. Bom mar jedel meso juncov, ali pil kri kozlov? Daruj Bogu hvalno daritev“ (Ps. 49, 12—14.) Nam ni več treba časniga premoženja na altarji sežgati, da bi se vadili v zatajevanji samiga sebe, in da bi naznanjali, da ne navezujemo svojiga serca na časno blagó. Zoper meseno poželjivost se pa moramo neprenehama bojevati, dokler smo v umerljivim telesu, in zato nam je zmiram treba zatajevanja samiga sebe, in posta, s kterim se zatajevanje naznanja.

Jed nam je potrebna k ohranjenju našiga življenja, in je tudi prijetna, kakor je našimu sedanjimu stanu zlasti primerno; ako se pa jed nezmerno vživa, je tudi strup, kteri zelo škoduje telesu in duši, in človeka celó pod nemumno živino poniža. Če si tedaj človek v kersanskim duhu priterguje v jedi in pijači, nar lože doseže duhovno prostost, in nar očitniši pokaže, da njegov duh gospoduje čez meseno poželenje, in torej daruje Bogu dopadljiv dar. Naš post nam ne jemlje premoženja, kakor daritve stare zaveze, in nam s tem razodeva, da so minule otročje leta stariga zakona, da smo v Kristusu dosegli moško starost. Duh Kristusov je pa duh svete ljubezni, ktera si v bližnjim ne misli ptujca, ampak brata, kteri je ud eniga svetiga

tesesa, kteriga telesa glava je Jezus Kristus. Kar si tedaj ljubezen, ki se vadi gospodovati nad sabo, priterga v jedi in pijači, to bo ljubezen, ki ima usmiljenje z revo svojiga bližnjiga, z velikim veseljem obrnila ubozim bratom v pomoč. V kersanski cerkvi se post ne da ločiti od milošnje. „Blagor mu, kdor se boji Gospoda; on bo imel prav veliko dopadenje nad njegovimi zapovedmi. Poterjeno je njega serce, in upa v Gospoda. On trosi, daje ubogim; njega pravica ostane vekomej“ (Ps. 111, 1. 8. 9.)

Sveta cerkev je veliko zljajšala, kar zadeva ojestrost prvih postnih zapoved, nekaj, de bi natertiga tersta ne zlomila in tlečiga prediva ne ugasnila, nekaj pa, de bi se tolikanj ne grešilo; zakaj moder zapovedovavec zljajšuje svoje ojastr zapovedi, ko vidi, de v podložnih peša moč jih spolnovati. Na to se opérajó vse polajšanja v cerkvenih zapovedih. Jarem našiga Gospoda Jezusa Kristusa ni težak; komur pa primanjkuje dušne moči, ta jarem nositi, mu ga je treba toliko zljajšati, kolikor ni zoper večno in tedaj nepremeljvo Božjo postavo. Kdor je močan, ne potrebuje nobeniga polajšanja; ljubezen pa mu prepoveduje spotikati se nad slabim bratom, ker polajšanja ne more uterpeti. Darovi so mnogoteri. Duh je pa eden, kteri deli slehernimu, kolikor hoče, in kolikor mi potrebujemo, de le v vsim Boga povečujemo. (Nasledva postna naredba.)

Blagoslovila ali žegni matere katoliške Cerkve.

(Dalje.)

II. Nauk od blagoslovil posebej.

Kako se ločijo blagoslovila po svojim opravljanji ali zverševanji?

Ločijo se v take, ki jih smé slehern duhoven opravljati, in v take, ki jih opravljajo le samo škofje ali pa tisti, ki so od škofov pooblasteni. K prvim se štejejo po ljubljanskim obredniku, postavimo: Posvečevanje soli in vode, sveč (razun ob Svečnici), cerkveniga bandera, kaciga mesta ali kraja, nove hiše, zakonske stanice in postelje, ladije; dalje jedilnih reči: velikonočniga jagnjeta, jajc, kruha, noviga pridelka itd. Blagoslovljevanja škofove ali družih od škofa pooblastenih so: Blagoslovljenje mašniških oblačil sploh, altarne naprave, telesnikov ali korporalov, tabernakeljnov, posod za sv. Rešnje telo, križev, podob našiga Gospoda Jezusa Kristusa, Marije Device in svetnikov, vkladniga kamna za novo cerkev, nove cerkve, kapele ali molivnice, oskrunjene cerkve, pokopalisa, novih zvonov, roženkrancov in svetinj itd.

Mnogotere posvečevanja in blagoslovljevanja.

1. Blagoslovljevanje vkladniga ali podstavni-ga kamna za novo cerkev.

Kdo smé privoliti cerkev zidati?

Za duhovno stran je pač ena nar večih dobrot vsake občine, de svojo lastno cerkev in duhovna ima. Cerkev zidati pa po cerkvenih postavah imajo le škof sami pravico privoliti. Kadar pa dobi duhovni pastir s svojo občino to privoljenje, mora skerbeti, de se postavi vkladni ali podstavni kamen. Ta kamen blagoslovijo ali škof sami ali pa družiga duhovna pooblastijo.

Kako se tedaj blagoslovi vkladni kamen!

Dan pred blagoslovljevanjem ali škof sami ali namestovavni duhoven postavijo lesén križ na mesto, kjer ima véliki altar stati. S tem znamenjem kersanstva se prostor za kersansko rabo v posest vzame, ravno kakor vojvoda, ko mesto predobi, bandero svojiga kralja razpné in mesto za svojiga gospoda v oblast vzame. Kamen, ki se ima na-

slednji dan posvetiti in postaviti ali vložiti, mora biti velik in na štiri vogle, in nas mora opomniti na Kristusa, ki se ogelni kamen imenuje, in je postal „podstavni kamen, desiravno so ga zidavci (judje) bili zaverгли.“

Tako le se vperviç blagoslavlja za cerkev odmenjeni prostor in podstavni kamen:

Škof ali drug mašnik v beli cerkveni obleki blagoslovi sol in vodo (ako je nima že od prej pripravljene), in pokropi kraj, kjer je križ postavljen. Pevci pojó predglas:

„Znamnje zveličanja postavi, o Gospod Jezus Kristus, na ta kraj, in ne pripusti, de bi angel morivec notri prišel,“ in potem 83. psalm, ki se začne z besedami: „Kako ljubeznjive so tvoje prebivalisa, o Gospod moči! moja duša koperni in omaguje po veži Gospodovi.“ To sveto petje prav lepo in priserčno naznanuje želje in hrepenenje kersanskiga ljudstva, de bi dobilo Božjo hišo.

Nato blagoslovljevavec moli prav priserčno molitev, s katero prosi, de bi Bog na prošnjo in zasluženje Marije Device, tistiga svetnika (ali svetnice), ki se mu bo cerkev zidala, in vsih svetnikov dopadljivo pogledal na ta kraj, nanj svojo milost razlil, ga vse oskrumbe očistil, in čistiga ohranil.

Te besede so veliko pomenljive; koliko krajev je namreč zraven izvirniga prekletstva s človeškimi grehi prav hudo oskrunjenih! Taki se ne spodobijo za Božjo hišo; Bog mora poprej dobrotno nanje svojo milost izliti in jih očistiti, de se smé v njih tolikanj visoka in imenitna služba opravljati.

Blagoslovljevavec sklène molitev s prošnjo, de naj Bog, ki je želje svojiga ljubljeniga Davida v delu (to je v zidanji tempeljna) njegoviga sina Salomona spolnil, tudi naše želje milostno spolni, in de naj od tod bežé vse duhovne nakazni. — Kakor poprej v psalmu, tako je tudi v ti molitvi zaznamnjano kopernenje verniga ljudstva in duhovstva, de bi dobili čisto in sveto Božjo hišo. Enake misli naj torej verni pri vstavi vkladniga kamna tudi res obudujejo in v ta namen molijo.

Po tej molitvi začne blagoslovec vkladni kamen blagoslovljevati v imenu Gospoda, kteri je nebo in zemljo stvaril. V blagoslovni molitvi prav živo in priserčno prosi Jezusa Kristusa, Sinú živiga Boga, ker je On sam vogelni kamen in nepremakljiva podstava (svete Cerke), de naj ta vkladni kamen v svojim imenu terdno vstavi; ker je Jezus Kristus začetek in konec, v kterim je Bog Oče v začetku vse stvaril, de bode On tudi začetek, rast in dopolnitev pričujočiga dela, ki se mora v čast in hvalo Njegoviga imena začeti.

Potem pokropi kamen z blagoslovljeno vodo, vzame nož in na vsih stranéh zareže v kamen znamenje sv. križa, rekoč: V imenu Očeta †, in Sina †, in svetiga † Duha. Amen.

Nato v drugi molitvi Boga prosi, de naj kamen posveti, in de naj na klicanje svojiga imena dodeli, de kteri koli bodo k zidanju te cerkve s čistim srcem pomagli, naj telesno zdravje in dušni lek dosežejo.

Ker sim že dokazal, de blagoslovila imajo veči moč mem družih molitev, torej ni čisto nič dvomiti, de Bog prav posebne dušne in telesne dobrote na take molitve deli tistim, kteri v gnadi Božji in z dobrim namenam k zidanju cerkve pripomorejo.

Navada je, de se v vkladni kamen vložé tudi pisma, pod kterim papežem, cesarjem, škofam, duhovnim pastirjem itd. je bila cerkev zidana, in se pridenejo tudi kaki drugi spomini na pr. kaki denarji tistiga časa itd.

Zdaj se obmolijo litanije vsih svetnikov, zidar

z malto mora biti pripravljen, in blagoslovnik začne po litanijah med spremljanjem pričujočih naslednji predglas:

Zjutraj je vstal Jakob, postavil kamen v znamenje; vlijl je olja nanj, obljubo Gospodu storil; zarés je ta kraj svet, in nisim vedil. — Za tim nasledva 126. psalm, kateri se začne z besedami: „Ako Gospod ne bo hiše zidal, bodo zastonj delali zidavci“ itd.

S tem predglasam in psalmam se naznani takorekoč, kaj se bo ravno kar z zaupanjem v Božjo pomoč zgodilo. Blagoslovnik se namreč precej na to dotakne vkladniga kamna in ga vloži (s pomočjo delavcev) na vkladno ali podstavno mesto, to je v podzidje, rekoč: „V veri Jezusa Kristusa postavimo ta poglobitni kamen v to dno: v imenu Očeta †, in Sina †, in svetiga † Duha, de naj živi tukaj živa vera, in strah Božji, in bratovska ljubezen, in de bo takó ta kraj odmenjen za molitev, in za klicanje in hvalo imena ravno tistiga Jezusa Kristusa, ki z Očetam in sv. Duham živi in kraljuje, Bog, vse večne čase. O. Amen.

Ravno tačas pa mojster priterjuje kamen s klejilam ali cementam. Besede, ki so bile ravno rečene, obsezejo poglobitni blagoslov tega imenitniga in svetiga opravila, in ne sme se pregledati, de v njih so zaznamnjane tudi poglobitne dolžnosti, ki jih morajo verni kristjanje na tem kraji skazovati, namreč: z živo vero, Božjia straham in bratovsko ljubeznijo Boga moliti, v Jezusovo sveto ime klicati in ga hvaliti. Ali se pa zavemo in spoznamo, de strah Božji se zlasti pri mladosti in otrocih, bratovska ljubezen pa tudi pri odraslih in postarnih le preveč pogreša na tem mestu; ker dostikrat v jezí do svojiga bližnjiga na ta kraj prihajajo — Bogá ne molit, ampak žalit, in Jezusoviga imena ne k usmiljenju, ampak k maševanju klicat, Ga ne hvalit, ampak Mu nečast delat! Človek je ze taki, kadar se ga loti, de hoče vse oskruniti! Zjakati se je, kolikor grehov se zgodi na tem tako svetim kraji! — Gorjé otrokam, ki si večkrat tukaj s prederznostjo pot k neštevilnim milostim Božjim zapirajo! — Gorjé mladosti, ki na tem svetim kraji z nesramnimi očmi velikrat strašno oslepi na svojim sercu in si pokoplje srečo svojiga življenja! Gorjé grešnikom, ki kraj milosti se v silniši terdovratnost obračajo!

Blagoslovnik pokropi na dalje vkladni kamen z blagoslovljeno vodo, in kliče se milost Božja z molitvijo 50. psalma: „Usmili se me, o Bog! po svoji veliki milosti, in po obilnosti svojiga usmiljenja zbríši mojo hudobijo“ itd. Potem pokropi vso zidno podklado, ali pa kraj, kjer je podzidje zaznamnjano, in ze se med tem poje predglas: „O kako strašno je ta kraj! zarés tukaj ni družiga kakor hiša Božja in vrata nebeske.“ s 86. psalmam: „Njegove podlage so na svetih gorah, Gospod ljubi sionske vrata nad vse Jakobove stanovališa. Častitljive reči so se od tebe govorile, Božje mesto“ itd. Blagoslovnik pa ta čas kropí ves znotranji cerkveni prostor do cerkveniga izkopaniga ali zaznamnjana podzidja.

Po vsem tem blagoslovnik sklène s poslednjima molitvama to slovesnost; prosi namreč se nazadnje to le: Ker je Bog mašnikom toliko milost pred drugimi dodelil, de kar koli oni v Njegovim imenu vredno in popolnoma opravljajo, se veruje, kakor bi se od Boga samiga opravljalo, naj Božja nezmerna vsigamogočnost dodeli, de kar koli bodo zdaj obiskali, naj tudi Bog obíse, in kar koli bodo blagoslovili †, naj tudi Bog blagoslovi, in naj pri njih vходу hudobni duhovi bežé, angel mirú pa naj noter pride. — V drugi molitvi pa prosi nebeske pomoči pri zidanji

nove cerkve, de kar se je na Božje povelje vstanovilo, naj se po Njegovi dobroti dopolni.

Iz vsiga tega se razodeva, de že vkladanje podstavniga kamna kaže, kako svet bo ta kraj, prava hiša Božja, v kateri morajo verni s svetim straham Boga moliti, ga milost in dobrot prositi, za odpušenje grehov zdihovat, in se vsih nespodobnost varovati. (Dal.-nasl.)

Nagovor Njih svetosti papeža Pija IX.

v skrivnim zboru 17. grudna 1860.

(Dalje.)

Med tem pa, ko smo zavolj undanjih homatij s sveto rečjo v veliki vojvodini Badenski, in zavolj tega mogli požeževati, de se Cerkev tamkej vnovič podkopuje, se Nam je odperl nev vir britkosti iz brezbožne, nedavno v Parizu na svitlo dane knjizure, v kateri pisavec toliko laži, neslanost in samo v sebi nasprotvajočiga govori, de se bolj preziranja in naj večiga nepošovanja, kakor pa zavračevanja vredniga skazuje. Prenašati pa se ne more, de v svoji prederznosti in brezbožnosti dotle seže, ter ga v prvo ni groza, posvečene svetne vlade rimske Cerkve napasti, in si potem nekako posebno cerkev izmislije, ki naj bi se na Francoskim vstanovila in se poglavarstvu rimskiga papeža popolnoma odtegnila in se od njega čisto razločila.

Je pa li to kej družiga, če ne terganje in razcepljevanje edinosti katoliške Cerkve? Zastran te potrebne edinosti pa je Kristus Gospod k Očetu govoril: „Non pro eis rogo tantum, sed pro eis etiam, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu pater in me es et ego in te.“ (Ne prosim pa le samo za nje, ampak za vse tiste, kateri bodo po njih besedi v mé verovali, de naj so vsi eno, kakor si ti Oče v meni in jest v tebi.) Moč in podoba te edinosti pa tirja, de kakor morajo udje biti z glavo sklenjeni, tako morajo biti tudi sklenjeni in stolpljeni vsi verni vesoljniga svetá z rimskim papežem, ki je namestnik Kristusov na zemlji. Torej je tudi cerkveni oče Jeronim Nasimu predniku svetiga spomina pisal: „Beatitudini tuae, hoc est Petri Cathedrae communionem consocior, supra illam Petram aedificatam Ecclesiam scio, quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est.“ (S tvojo blaženostjo, to je, s Petrovim sedežem zedinjen in sklenjen bivam; vem de na tej skali je Cerkev zidana; kdor koli bo zunaj te hiše jagnje jedel, je izločen.) Kako silno pisavec te knjizure verli francoski národ žali, ako misli, de on, ki se prečversto derži katoliške edinosti, zamore v razkolniške zblode pasti! Kolika je njegova prederznost, ako pričakuje, de francosko duhovstvo in njegove visoko častitljive škofe od vdanosti in zvestobe do apostolskiga sedeža odverniti premore, — une škofe, ki jih nikakoršno strašilo ni prestrašilo, nobena nevarnost ne zadržala, ter so se z besedo in pisanjem za Naše in apost. sedeža pravice vojskovali, in ob nobenim času niso opustili, Nam naj zaesljivših dokazov svoje vdanosti skazovati! Višji pastirsko skerb, čujočnost in stanovitnost tih in družih katoliških škotov z zasluženó hvalo povišujemo, in desiravno se iz lastniga nagiba poganjajo in v nemajo za brambo katoliške Cerkve, jih vender o tolikanj brezbožnih časih opomnimo in spodbudujemo, de hujši ko so sovražni napadi, s toliko stanovitnišim sercam naj se jim v bran stavijo, in naj ne jenjajo, sebi zročeni vernikov svariti pred zvijačami in nastavami, s kakoršnimi jih prekanjeni ljudje iz narečja matere Cerkve iztergati si prizadevajo. Nič manjšiga si namreč ne péhajo, kakor podstave naše presvete vere spodnesti. Po okrajinah, ki so Naši svetni vladi po krivici ugrabljene, se to godí z izdajskimi kovarstvi; godí se po drugim Laškim. Mi to vidimo in zdihujemo. K temu se štejejo po vsih krajih razširjauc in spačene razlaganja sv. pisma, z namenam, de bi se vera skazila. Šteje

se k temu povodinj naj nesramniših bukev, s katerimi obnašanje mladosti kužijo, vrinovanje nar bolj razuzdaniga življenja, nar hujši zaničevanje cerkvene oblasti, žaljenje svetih cerkvenih svobodnost (immunitas), utegovanje očitnih šol in učiliš spod škofovske veljave in nadzorstva, sprejemanje nevernih učencikov v očitne šole, razglašeno določilo, po katerim se v Umbrii skorej vse redovno osebstvo iz samostanov tira, se kologijalni kapitelni odpravljajo, vsi dohodki duhovskih služb odjemljejo, pobožne zaloge in njih premoženje z nar veči krivico pod pečat devajo. K temu se šteje, de se duhovni in celo škofje zapirajo; tako častitljivi brat vikši škof v Urbini, ki so ga undan oboroženi v ječo peljali; tako kardinal vikši škof v Fermi, ki so ga s silo od njegoviga škofijskiga sedeža odločili, na drug kraj v pregnanstvo djali, ter ga odtegnili oskerbovanju čede, ki je njegovimu varstvu izročena; tako več napolitanskih škofov in duhovnov, ki so jih nekaj v ječo vergli nekaj bežati prisilili. (Konec nastl.)

Moštranca.

Moštranca (monstrantia, ostensorium) pomeni po našim jeziku „kazalo,“ ker se v nji v god svetiga Rešnjiga Telesa, pri duhovnih opravilih z blagoslovi itd. vernimu ljudstvu v veči podobi kruha češeno in moljeno Telo Jezusa Kristusa kaže. To kazalo mora biti zlato ali sreberno ali, če tega ubožnost ne dopusti, saj mednato. Visoka mora biti moštranca saj nekaj nad dve dlani in široka nad šest palcov. Nad stojalam naj je spodobno ozališan obroček ali gumb, de se pripravno prime, ne pa z ostrimi ali robčastimi kinči, de se težko prime, se velum zaplete ali celó persti ranijo. Kazalo mora biti spodobno in častitljivo in tako izdelano, de se brez dotika sv. Sakramenta odpira. Na verhu mora po cerkvenih postavah očitin križ imeti. Na okrog se spodobijo pomenljive podobe, ki na visoko skrivnost kažejo, ki je v moštranci. V sredi, kjer je sv. hostija, mora biti prav čista in cela šipa, de verni sv. Rešnje Telo vidijo. Kadar je sv. Rešnje izpostavljeno, je po cerkvenih postavah prepovedano, zadej kako umetno luč tako postavljati, de bi naravnost v sveto hostijo sijala ali s svetlobo v njo igrala. (S. R. C. 31. Mart. 1821.) Lunica, v kateri sv. hostija stoji, mora terdno stati, vender pa tako biti narejena, de se ven vzame. Dno, na katerim lunica stoji, zlato ali sreberno, naj seže tikama do šipe na obe strani in bodi tako vdjano, de se zamore preč vzeti, naj je nekoliko na notri vpognjeno, gladko in oličeno, ako kak drobce od sv. hostije pade, de se lahko od endod vzame. Gl. Vera idea ornatus ecclesiastici . . . de materia, forma, mensura, benedictione, usu, munditia et observatione praecipuarum rerum ad ecclesiam rite decenterque exornandam etc. ordine alphabetico. Congessit St. J. Neher Schaphusiae 1860. Te bukvice z 226 stranmi bi utegnile dobro služiti, kdor želi potrebniga poduka zastran mnogoterih cerkvenih reči. — Naj opomnimo o ti priliki, de je prav lepa moštranca viditi pri g. Šreinerji v Šempeterskim predmestji, ki se po spodobni ceni tudi kupiti zamore.

Misijonsko.

(Dalje.)

Ker so z rokodelci in družimi neduhovnimi, ki se v misijon podaje, marsikterikrat od raznih strani dosti velike pritežnosti, so zdaj pogoje določene, katerim se mora podvreči, kdor želi v misijon. Mora namreč v tretji red sv. Franciška pristopiti, se zaveže k vestni pokorsini, k slehernimu delu, kar vé, zná in premore in je v misijonu treba, edino iz ljubezni do Bogá in presv. Marije Device v blagor ubozih zamurcov in svoje lastne duše. Misijon skerbi pa za vso njegovo prehrano in mu plača popotvanje od Tersta v odmenjeni misijon.

Nadalje pripovedujejo naznanila, de se je Marijna družba na Dunaji to leto sklenila z družbo, ki je že več lét v Kolonii (Kölnu) v podporo ubozih zamurških otrók. Družbi si bote misijonske naznanila zamejnjevale in una bo naši vsako leto nekaj nabraniga denara v prid srednje-afrikanskiga misijona pošiljala. Že pretečeno leto je v ta namen 500 gold. poslala.

Umerli so naslednji misijonski družniki: V prosencu 1859 delavec Čičert; v vel. travnu delavec Kleinheinz; pet dni pozneje misijonar iz g. Mazzatoviga vstava, v. č. g. Angel Melotto, doma iz Lonige na Benečijskim, izverstin gospod, poprej v šolah zmirej prvi, in potem bogoljubin duhoven in moder vodnik v imenovanim vstavu. Mesca vel. serp. tistiga leta je umerl v Kairi v. č. g. Ludovik da Carpasio, ki je še le na potu v misijon bil. Poltretji mesec po Melottovi smerti je umerl v Gondokori misijonar iz Tirolskiga, v. č. g. Alojzi Viehweider. 30. mal. travna 1860 je misijon zgubil tudi preizverstniga g. Jož. Lanz-a, misijonarja iz Tirolskiga, ki je že 2 leti med Kiki misijonaril, se ondotniga jezika naučil, in je bilo veliko upanje, de se bo tamkej gori napravilo središe vsih srednje-afrikanskih misijoniš.

Misijonarja Kaufman, Tirolec, in Camboni, iz Mazzatoviga vstava, sta v Evropo domú prišla; O. Bazili Fratirelli se je v drugi kraj preselil. V misijonu so tedaj še naslednji gospodje: gosp. provikar Mat. Kirchner, Giovanni Beltrame, Fr. Morlang, O. Jan. Reinthaler, in dal Bosco.

(Dalje nasled.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Krašnje. — (Narodovstvo.) De je človek popačene natore, nas uči sv. pismo; kar nas sv. pismo uči, to nam poterduje vsakdanja skušnja. Slabosti mnogotere, pomanjkljivosti neštevilne, boleznin in smert, kakor tudi neko nagnjenje do tega, kar ni prav, kar je napčno, nam spričuje spremenjeno natoro, omenjeno spačenost. De si pa človeka žene k temu, kar ni prav, mora vender nekako siljen to, kar je temu nasprotno, ko pravo spoznati, ter ceniti in spoštovati. Je namreč v človeku ležeca neka, de si tudi bolj oslajljena zavednost, ki mu pravi, da je bil človek v začetku dober, nepopačen in razsvitljen; ki mu pravo in dobro ko spoštovanja vredno odkazuje, de si tudi ga spačenost k nasprotnimu ne pravimu, ter hudimu napeljuje. Sicer je ta zavednost bolj meglene, tamotne natore, pa tajiti se ne dá, temuč priča nam, de ni bil človek zmeraj takošen, kakoršen je zdaj, de je bil v začetku dober, toraj prijatelj dobriga, praviga, tedaj prijatelj pravice in resnice, pa tudi zavezan k pravici in resnici, in de je ravno odstop od teh dveh blagotic njegovo natoro pokvaril in popačil. Kar se pa človeku, samimu sebi prepušenimu, dozdeva, ali česar se on le bolj tamotno zavé, to nam vera, to nam keršanstvo sprelepo pojasnuje. Svetlo kakor soluce razodeva keršanstvo, vera človekov pravi cilj in konec, njega prvotni stan in pad mu odločuje vojskovanje z vsim, kar ni prav, kar je krivično in lažnjivo; mu veleva zmagovati vse napčno, lažnjivo in krivično; mu stavi pred oči pravico in resnico ko svete dolžnosti, ter ga odvrtače od krivice in laži, kakor od reči, ki so zaničevanja in gnjušenja vredne. Vera, ona zapoveduje slednjimu, naj bo v beraški koči, ali na prestolu kraljevim, se podvreči, ter služiti pravici in resnici pod vodstvom veličastne lepote, ki se ji pravi ljubezen keršanska. In blagor njemu, kdor se temu trojstvu podverže! On se ne šteje več h kaki ločini, temuč je visoko povzdignjen nad slednjo stranko. Vede se pravično in resnicoljubno, keršanski ljubezni primerjeno na vse strani, privoši posamesnimu človeku, naj bo, kdor koli hoče, le dobro in pravo, pa tudi ravno tako celim narodom vse, kar jim ko narodom po pravici gre. Slovan, stoječ na te veličastni stopnji, privoši neslovanskim naro-

dum vse pravice, ki jim ko takim gredo, tirja pa tudi ravno tako resnobno, de se Slovanam dá, kar jim po vsi pravici gre; in med tem, ko zavračuje krivično zahtevanje Nemcov, Lahov ali Madjarov, tudi molčal ne bo, ako bi kje kaka stranka med Slovani utegnila meje pravice in resnice prestopiti in ljubezni keršanski nasprot ravnati. Ne uklanja se, kdor se tega trojstva zvesto derži, krivici, laži ne peštuje, ne molči, kjer bi imel govoriti; tudi vlado v dolžni pokoršini in po dopušeni poti opomni, ako vidi, de bi se imela v kaki reči na ne pravo pot zaviti. Ravno, ker mu je pravica in resnica pod vodstvom keršanske ljubezni sveta reč, ne more molčati, zakaj on ljubi vse pravo in dobro, ljubi svoj narod, svojo domovino, ljubi vso državo in nje vladarja in dobro ve, de more vse to — njemu drago — le srečno biti, ako je ustanovljeno na omenjeno trojstvo, ker če gospoduje krivica in laž in sovražno nasprotvanje, se vsa reč méde in meša ter peša, in zadnjič žalostno razpade. Pravica in resnica pod vodstvom ljubezni keršanske, to sveto trojstvo, bi moglo toraj navdajati vse, kateri čujejo nad posameznimi državami, soseskami, deželami, ali pa tudi nad celimi državami; pa tudi navdajati bi moglo časnike, ki jih v zdanjih časih nikakor prezreti ni. Njim bi to sveto trojstvo biti moglo edina voditeljica v vsim početji. —

Iz Gorice, 8. svečana. — (J. F.) — Iz drugih dežel semkej pridši protestantje, ki je že nekej lét, kar svojiga lastniga pastorja imajo, si bodo prihodnjo pomlad, kakor pravijo, dali tudi očitno molitvarnico zidati, in sicer na Studenci poleg nove ceste, ki se ravno zdej napravlja od železnice tik gledališča po polji za mesniško ulico naravnost v mesto. Take novice naj vas pa nikar ne ostrašijo; zakaj naši Goričanje pri vsim tem ostanejo to, kar so, dobri ali slabi katoličani. Dobri se bodo gotovo tudi nadalje zvesto deržali svoje stare vere, slabim pa se še poljubilo ne bo se družiti častivcem verskiga strojbarja Luterja, zakaj, če ne ravno v djanju, pa vender v sercu in z besedo častijo cerkev, v kateri so rojeni in izrejeni. Tako bo govoril vsak, ki pozná naše gorisko ljudstvo, in si torej sivih las delal ne bo. Z mano vred si bo mislil, ko bo vidil novo zidovje krivoverskiga tempeljna, vsajeniga poleg očitne ceste: Glej, glej figovo drevo z listjem obloženo, tode brez naj manjšega sadu! To je, spominjal se bo uniga drevesa, kteriga je bil Jezus preklel, idši iz Betanije v Jeruzalem.

Tudi letas dobimo laškiga postniga pridigarja kapucina iz Italije. Nemško izobraženim družinam bo pridigal nek jezuit, slišimo pa, de le dva predzadnja postna tedna, v cerkvi sv. Ignacija slovenske postne pridige ob petkih zjutrej bo po navadi imel domači duhoven. Ob svojim času v vsim tem kaj več. C. g. Dominik Comin, korvikari in izverstni laški pridigar v naši veliki cerkvi, bo postne ogovore imel v Monfalconi. Bog daj k vsimu temu svojo sv. pomoč! —

Sv. Polona.

Jezik moj,
Slavo poj,
Svet' Polon' devici;
Roka, ti
Vence vij
Hrabri mučenci.

Zvesta b'la,
Ni hotla,
Malikov moliti,
Rajš' terpi.
In pusti
Clo zobe si zbiti.

Jezus le,
Prav' Bog je,
Njega čem moliti;
Govori.
Vsa gori.
Njemu le slušiti.

Zdaj grozé
In proté,
Zivo jo sožgati;
Ak' Boga,
Svetiga,
Noče zaničvati.

Polona,
Vsa serčna,
Aj dov slušat' noče;
Jezusu,
Zeninu,
Vdana bit' le hoče.

„Mučite,
Mene le.
Kar se vam poljubi;
Jezusa,
Kristusa,
Moje serce ljubi.“

Prosi zdaj,
Malo naj,
Ji odloga dajo;
Ogenj tli, —
Že gori,
Iskre kvišk' vihrajo.

Tud serce,
Polone,
Ogenj vere vname;
Vzame s' moč,
V ogenj skoč',
To j' življenje vzame.

Kakor puh,
Njeni duh
Se prot' nebu vzdigne;
Venc prejet',
V last ga vzet',
Ženin sam ji migoe.

Sprosi nam,
Vernikam.
Zdravje duš, telesa;
Eokrat pa,
De Bog da,
Priti nam v nebesa.
Rodoljub Podratitovski.

Razgled po keršanskim svetu.

Nektere kupčijske zbornice so se pri svojim svetu, kako bi se denarna zadeva povzdignila, prave judinje skazale. Novo znamenje, de berbanje v denarjih in barantijah človeka res lahko pojudi. Ena je svetovala Benečijo prodati; ecce: izdajstvo nad cesarstvom! Druga revizijo konkordata; ecce: izdajstvo nad katoliško Cerkvijo! Neka tretja se je vergla na cerkveno premoženje; ecce: božji rop! — Kar tice predlog ljubljanske, se glasi v „Oglasniku“ št. 2. nekaj razločno od uniga, kar smo bili undan po nekim dunajskim časniku omenili, torej naj tukaj pridenemo, kakor se ondi bere. — Po naštevanih dokazih avstrijske domoljubnosti in poprejniga zaupanja do papirnatiga denara, pravi g. nasvetovavec dalje: „Za vse te in enake prizadetja pa niso avstrijske ljudstva ničesa družiga dobile kakor — konkordat! —“

Ako te besede le premajhno cenjenje konkordata v sebi obsegajo, se iz ust drugoverca ložej prenese; neprenesljivo pa je, de katoliška zbornica kej taciga poterdi in do njih apost. veličanstva pošilja, kterimu mora vsako katoliško serce hvaležno biti, de so njegovi materi katoliški Cerkvi poprej uderževane pravice po konkordatu vender poslednjič povernjene.

Z dvajset konjmi, pravijo „Slov. Nov.“ so 28. prosenca na Dunaj pripeljali novi hlapon „Babigora“ (babja gora), ki se imenuje po neki slovaški gori. Gotovo je to prvi hlapon s slovanskim imenom, meni „Cir. a Meth.“ Ako se ne motimo, se eden tudi „Triglav“ imenuje. Morebiti slovenski hlaponi tudi v slovenske šole, v slovenske pisarnice kaj več slovenskiga prineso.

V Zagrebu, kakor se sliši, namerjajo napraviti vstav za bulgarsko mladost, de se bodo mladi v katoliško Cerkev vernivši Bulgari za duhovski stan gojili. Prečast. djakovski škof g. Strossmajer so v podporo tega silo koristniga vstava 1000 letnih gld. odmenili. Bog daj srečo, blagor, stanovitnost verlim bulgarskim bratom!

V Rimu ob Svetim večeru in skoz osmino ima prebivavstvo zlo veliko veselje nad jasicami, posebno v cerkvah sv. Frančiška „Ara coeli“ in sv. Frančiška „alla ripa“ so jaslice z vsakterimi ljudmi ta čas neprenehama obdajane. Imajo namreč prav priserčno in ljubeznjivo navado, de mali otročiči zraven jaslic pridigajo in slavo novorojeniga nebeškiga Deteta zglasujejo. Otročiček čaka otročiča, de bi prišel na versto, in svoj ogovorček pred radovednimi poslušavci zli. Tukej je slavnost detinska, h kateri matere tudi naj manjši otročiče na rokah nosijo. Večkrat prihaja toliko ljudi, de se ne more blizo. Posnemanja vredno opravilec.

V cerkvi sv. Katarine v Rimu so bili 13. prosenca keršeni: 1 mahomedan ali turk in 2 juda.

V cerkvi sv. Andreja „della Valle“ v Rimu je bil zvel. duhoven Paulotta napravil prav priserčno obhaganje Kristusoviga razglašenja ali ss. 3 Kraljev, ki vsako leto skoz celo osmino terpi. Same obleke ss. 3 Kraljev je knez Tarlonia napravil za več kot 1000 tolarjev. Od 10 do 11 dopoldne mašuje pri tistim altarji duhoven iz jutrove dežele, ki mu tudi mladenči iz jutra strežejo in v jutrovske šegi

božjemu Detetu svoje češenje skazujejo. Po veliki maši pa duhovni iz zahoda Božjo besedo oznanujejo in Kralja nebes in zemlje v svojih jezikih hvalijo. Služba Božja na altarji se obhaja zaporedoma v greškim, armenskim, kaldejskim, sirskim, koptiskim obredu; pridige so v nemškim, angleškim, francoskim, španjolskim in poljskim jeziku.

Slavnost jezikov za god ss. 3 Kraljev se je v rimski propagandi obhajala 13. in 14. prosenca. V 42 jezikih in narečjih spreobrnjenecov iz naj daljnjih pokrajin zemlje so se razlegali ogovori in pesmi. Njim pa so berž nasledovali glasi naj daljnjih evropskih narečji. Slišali so se tedaj glasi: kineški, japonski, kavkaski, semiških narodov iz prednje Azije, žive besede z južnih otokov: Lahov, Španjolv, Francozov, Portugalov, Švajcarjev, in dalje Nemcov, Angličanov, Danov, Holandov, Poljakov, Skotov, Rusov, Islandov, Hervatov, Irčanov, Madjarov, Valahov, Albanecov, Turkov, Grekov, Bengalov, Indov, Kurdiv, Georginov, Arabcov, Hebrejev, Koptov, Sudanov itd.

Nekdanj součenev sv. Očeta in vseučilišnin učenik je bil — ni davno — svojiga visokiga verstnika obiskal. Sv. Oče so mnogo govorili o nepredobitnosti mesta Gaete, ako se bo junaško deržalo; pristavili so neki k temu: „Sicer pa je že Filip macedonski vedil, de je sleherno terdnjavo moč predobiti, do ktere vrát se z zlatam otovoren osel pripravi.“

1000 škudov ali tolarjev zalogo so sv. Oče napravili, de bodo pasionarji vsako leto 100 ss. maš za tiste brali, ki so v papeževi vojski padli.

Rim je konec leta 1860 štel 184.049 prebivavcov; med njimi 34 škofov, 1417 duhovnov, 2390 redovnikov ali mnihov, 2031 nun, 886 rejencov po semeniših in vstavih, 213 nekatolicanov, 4468 judov.

V Markah in Umbrii se kaže, kako puntarji davek pobirajo. Od začetka so bili res davek od soli opustili, de so ljudi slepili, pozneje so pa še večjiga naložili, kot je bil poprej; zraven tega so jim pa še na vsako okno in vsake vrata davek natvezli. Ljudstvo je s tem silo razdraženo zoper Piemonteze in reveži si okna mašijo, de bi jim bilo treba manj plačevati.

Kardinal Nardi je na okrožni list J. Russel-a, angleškiga ministra, od 27. kozop. nekatere opombe dal, zmed kterih le kaj maliga v misel vzamemo. Kardinal pravi Russelu med drugim: „Kar slabo gospodarstvo papežev tiče, kar je milord terdil, je treba vediti, de v papeževih deržavah nihče ne umira in ni umerl lakote: v velikobritanskih (angleških) zedinjenih kraljestvih pa jih vsako leto umira na sto pomanjkanja in nar veči revšine. Kar tiče svobodo, se z našo vlado nobena primérjati ne more. . . . Kaj bi se z nami zgodilo, ako bi v Londonu očitno sežgali podobo Henrika VIII. ali kraljice Elizabete, kakor je tukaj nedavno storilo nekaj Angličanov s podobo papeževo? — Ako milord to v trinoštvo in krivico šteje, de imajo pri nas (v Rimu) nekatere službe duhovni: mi za nesposodno in nepravilno razglašujemo to, de anglikanski krivoverski vikši škofje, škofje, naddiakoni, diakoni itd. pol milijona funtov šterlingov vlečejo iz ubožniga Irskiga, ktero jih noče, ne spozná, in zmed kterih eni na leto 1500 ginej (angleških cekinov blizo po 12 gold.) dobivajo, in pri tem ne opravljajo druge službe razun službe pri svoji lastni rodomini itd.

Viktor Emanuel je bil lansko leto v mal. serp. naj revnišim piemonteškim fajmoštram iz slaboglasne „Cassa ecclesiastica“ 200.000 lir obljubil; dozdej pa ne eden ne beliča tega denara ni dobil. — Od zatertih samostanov v Umbrii so komisarji že veliko reči — med drugim živino po pristavah — poprodali, pa ne na očitnih dražbah, ampak pod rokó.

Sardinija se ponaša, de se hoče z Rimam pogajati; iz Rima pa se sliši, de so ondi za terdno odmenjeni, s Sardinijo v nikake pogajanja se ne podati. — Tudi je zopet

tihó od odhoda Francozov, ki zmirej odhajajo, pa vender ne odidejo.

Piemontezi, mojstri v ropu in gerdobijah, so pred nekimi dnevi zopet zale delo zversili nad mirnim brezorožnim samostanom Casamari na Rimskim. 21. prosenca 1000 tih vitezov iz Napolitanskiga v okrajino Frosinone ropne, de bi rovarje, t. j., zveste praviga kralja Franciška II. preganjali. Ko zaslišijo v samostanu, de se sovražnik bliža, novici bežijo in le mnih v samostanu ostanejo. Eden mnihov vojakam naproti gre, bit pa je zdajci s streljanjem ostrašen in je sprejel povelje, de naj samostanski prebivavci pri ti priči odidejo. Vsi mnih se zberejo v cerkvi krog altarja sv. Rešnjiga Telesa. Pa tudi tje prederejo vojaki in mnih iz cerkve iztirajo. Nato so v kloštru in v cerkvi vse duri razbili, povsod grabijo in ropajo, kar koli zamorejo odtergati. V cerkvi še celo ss. posodam s posvečenimi Hostijami niso prizanesli. V samostanski rokodelnici so vse poterli; tudi dobro vredeno lekarnico, ki je bila blagor za vse okrožje, so razdžali ti razširjavci „prave svobode“. Poslednjič so pa konec, na kterim je apoteka, zapalili. K sreči ognj ni šel dalje in cerkev in glavno poslopje je ohranjeno.

Na Angleškim se je snidla družba, ki si je postavila namen, pokupovati posestvo v Markah in Umbrii zatertih samostanov. Tako so gerdi osvobodovavci in lazuji domoljubi izdajavci nad svojo lastno deželo. „Duobus litigantibus tertius gaudet,“ pristavlja Cir. a Meth. — Ko se dva za jabelko kavšata, ga tretji pobere.

Število Bulgarov, ki so se dozdej z rimsko Cerkvijo zedinili je (po „Tr. Ztg.“ 15. pros.) neki že 4000 duš in se bo v kratkim na dvojnato narastlo. Vse je na tem, de se jih bo zmed 4 milijonov pod turško vlado bivajočih Bulgarov nad tri četertine z Rimam zedinilo. Ruski poslanec Labarov se je mende proti temu pri turški vladi uperl, pa zastoj. Dobili so zedinjenci pravico od turške vlade, si v Galati cerkev zidati. Mnogi jih v zidani cerkve, ki se tudi ponoči dela, zaderžujejo; nekatere delavce so celo umorili in stavbo hočejo požgati. Z druge strani se sliši, de en del Bulgarov zoper zedinjenje upor stavi. — Gotovo je, de se bo pekel zoper to delo Božje vojskoval, kakor sploh zoper vse, kar je dobriga; torej pa bodi priporočeno bratom in sestram ss. Cirila in Metoda, de naj še posebno goreče molijo za dokončno zedinjenje in stanovitnost vsih naših slovenskih bratov Bulgarov. Veselje je res veliko, de Bog sv. Cerkev ob tako hudih časih s spreobrnjenjem tako blaziga naroda tolaži.

V severni Ameriki je po novih naznanilih 50 nadškofij in škofij, po kterih se po cerkvenih postavah redno cerkveni zbori obhajajo. Škof Šmarijski, v. č. g. Friderik Baraga, naznanjajo leopoldinski družbi, de se je perva indijanska deklica iz njih vernikov oglasila pri njih in prosila, de bi bila sprejeta v samostan za nuno, in de mineotska cerkev v njih ubožni škofiji je perva, ki ima orglje. v tem ko ima njih stoljna cerkev le harmoniko. — Dohtar Purzel, vikši škof v Cincinatu, je bil od ondotne krivoverske metodiške cerkve na verski prepri s protestantskim pridigarjem dohtarjem Campbell-am poklican. Poslušavci v cerkvi pa ne le samo de so zmago vikšimu škofu prisodili, temuč on je celo to občino s cerkvijo vred pridobil za katoliško Cerkev. — V zedinjenih deržavah severo-amerikanskih je bil leta 1790 le en sam edin škof z 20 duhovni; l. 1859 pa že 7 nadškofov, 47 škofov, 2 apostolski namestni, 2108 duhovnov in 2334 cerkev in cerkvic ali kapelic. — Fortwayneski škof piše, de njegovo l. 1857 vstanovljeno škofijstvo je l. 1859 štelo še le 28 duhovnov in 33 cerkev, in de njegovo škofijsko poslopje, ki je le koč iz desk, zamore kdo s štirimi konji odpeljati, kamor hoče. — V Cincinatu je zdaj 80.000 katoliških duš, semenise s 50 bogoslovci, 3 vstavi, 4 moški in 4 ženski samostani, 11 ženskih odrejnih vstavov, 8 sirotinskih hiš in bolnišnic itd. (Cyr. a Method.) — Ti ubogi pekel in njegovi poma-

gači na zemlji, kako se jim zdeha in kolca, de se katoliška Cerkev tako lepo razširja! Ko bi očanec satan imel toliko močno gerbo, obljubim, de še danes bi opertal kos Dunaja z njegovimi časnikarji, in bi ga v Cincinnati tovoril, kjer se „nesrečni obskuranti“ (salva venia!) tako strašno zarejajo!

Po naj poslednjiši štetvi sta v Evropi šest sto in dva škofa, to je, na Nemškim njih 45, na Laškim 262, na Francoskim 81, na Avstrijskim 58, na Angleškim samim 13, v Škocii 3, na Irskim 28, na Portugalskim 24, na Poljskim (brez 5 galiških) 10, na Rusovskim 9, v Holandii 6, v Belgii 6, na Švajcarskim 5, na Greškim 4, na Švedskim in Norveškim 2, na Danskim 1, v severni Nemčiji 1. Zmed 275 milijonov evropskih prebivavcov je 146 milijonov katoličanov, in na vsako škofijstvo počez pride nekako 242.524 duš; vendar je med posebnimi škofijstvi velik številni razloček. (Cyr. a Method.)

Nektere iskrice.

Spisuje J. B.

Moč hude vesti.

Strašni požar, ki je predlanskim mesto Lajbnic na Marskim tako grozovito pokončal, je napravil nek človek iz maševanja. Od tistiga časa je pa požigavca vedno vest pekla in mu ni nikoli miru dala, zato se je jel ljudem prikrivati in se v svojo hišo zapirati; pa vse mu nič ne pomaga, zmeraj so mu pogorelci pred očmi, ter mu kažejo drevo na njegovim vertu, de naj bi se šel nanj obesit. Poseka to drevo, tode nič ne pomaga, pogorelce uboge le vidi tako živo, de so ga večkrat ljudje vidili poklekovati. in roke k Bogu povzdigovati, de naj bi ga te muke rešil, tode ni uslišan. Nič več ne more prenašati pekoče vesti, tedaj gre in se izdá sodnji. — De bi pač vsak hudodelnik pečenje vesti berž čutil in v resnično spokorjenje obrnil, dokler še ni prepozno!

Basen.

Enkrat so ose dobile konjsko koševje (Gerippe) ter v njem svoje gnezdo naredile. Bahato letajo ven in noter, češ, kako visokiga rodú de so.

Sedanji Lahi, se tudi bahajo, de so iz rodú starih in imenitnih Rimcov ter se napenjajo, njim enaki postati; pa reve ne spoznajo, de so le na gomilah nekdanjih Rimcov rojeni in zna jim nespametno napenjanje škodovati tako, kakor uni žabi, ko se je napenjala de bi se volu zenačila, ter — počí.

Domače duhovne vaje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

Žalost zavolj pretečeniga je pripomoček, človeka v stanovitnosti ohraniti. Ta žalost zavolj pretečeniga pa obsega zlasti tri premislake, namreč: Veliko hudiga sim storil; malo dobriga sim storil; kar sim dobriga storil, sim pomanjkljivo storil.

Perva premislaka smo že nekoliko obravnali, naj torej še tretjiga prevdarimo: Kar sim dobriga storil, sim slabo, pomanjkljivo storil. — Zmirej je dobro s hudim zmešano, ker se je v začetku, ali v sredi, ali ob koncu dóbriga kak pogrešek vmuznil in dóbro djanje kazil. Prevdari vse svoje dobre lastnosti, dela in čednosti pri luči pričujočnosti Božje; potem pa daj in hvali se zavolj njih, ako si upaš! Vse moje pravične stopinje so kakor prašno in z mašobo okapano sukno, povsod se lise vidijo!...

Božje oči, svitlejši mem solnca, spazujejo tudi naj manjši drobce in prahke ali atome; nič ni tako majhniga, nič tako skritiga, de bi ne vidile. O Gospod! ako boš vse po ojstrosti preiskoval, kdo bo obstal pred Tvojo sveto in pravično sodbo? Gospod, pomagaj, ker si sami tako težko pomagamo, si brez Tvoje milosti celó pomagati ne moremo!

Zlatár Eligij pride pred več kot trinajst sto leti v véliko mesto frankonskiga kralja Klotarja II.; kraljevi blagajnik Eligija spozná in sprejme. Tudi kralj sam ga spozná, in zavolj njegove umetnosti in zvestobe ga posebno ljubi. Neki dan ta Eligij, ki je bil pozneje škof noajonski (Noyon), kralja prosi za kosec zemlje, ki je bila deželina lastnina, de bi samostan ali kloster zidal. Kralj mu ga dovoli. Najde pa Eligij naslednjic, de obsega tiste zemlje pri kralju ni bil prav naznanil, ampak nekoliko manjšiga povedal. Ta pomota se mu hudo na serce vsede; precej hiti h kralju in dopové. O tej priložnosti reče kralj pričujočim: „Lejte vendar, kako prelepa reč je keršanska zvestoba! Moji knezi in davkarji si velike posestva grabijo; služabniku Kristusovemu pa zavoljo njegove zvestobe v Gospodu ne dá serce, de bi periše persti zamolčal“.

Duhovske zadeve.

V goriški nadškofiji je izvoljen za fajmoštra v Št. Lovrenc v Berdih č. g. Janez Kumar, vojaški kaplan v Palmi novi.

V ljubljanski škofii. Fara v Srednji vasi na Bohinskim je 31. u. m. razpisana. — Umerli so naslednji gg.: Anton Porenta, fajm. v Srednji vasi, 28. u. m. Jernej Vožnar, duh. pom. v Metliki, 1. t. m. Anton Sadovin, zlatomašnik in beneficiat v pokoji — v Višnji gori, 3. t. m. R. I. P.!

Darovi za sv. Očeta papeža Pija IX.

Duhoven z Dolenskiga: „Kdor pade nad tem kamnam, se bo razbil; na kogar pa on pade, ga bo sterl (Mat. 21, 44.): 1 tolarček. — M. M. 1 véliki tolar in 4 sreb. dvajsetice. — D. 1 francoski tolar (5 fr.). — G. 1 gld. — G. J. S., duhoven iz Ljublj. 1 tolarček. — J. M. 1 vel. tolar.

Dobrotni darovi.

Za afrikanski misijon.

G. d. Jož. B. 2 gld. — G. f. Jož. J. 2 gld.

Pepelnična.

„Pomisli človek, de si prah in v prah se verneš!“

(Prosto po laškim.)

Vem, de m' je umreti. — de me pričakuje
Pred sodbo Bog, ki vé vse misli, djanje;
Vém, de vsakterimu natank' vračuje,
Kar si zasluž', — blagost al' maševanje.

Na desni zrem izvoljenih kardelo.
Ki vab' seboj me, v raj se dvigajoče;
Na levi pa zaveršenih veršelo.
Že v brezno večnih muk se vdirajoče.

Tu glej, sercé! osode mi razliko:
Je jok, je smeh, — terpi oboje vočno,
Še t' je na zbero oboje, kar uščno.

Oj blagor tebi, ak pred očmi to sliko
Za svojga vedniga imaš klicaja:
Ne zabi — smerti — sodbo — pekla — raja!
Balantinov.